

Izvještaj
o učešću ministra ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjana Ćulafića
na Trećoj konferenciji Ujedinjenih Nacija o okeanu (UNOC-3)
10-11. jun 2025. godine
Nica, Republika Francuska

Uvod

Na poziv ministarke ekološke tranzicije, biodiverziteta, šumarstva, mora i ribarstva Francuske Anjes Paniye-Rinaše ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjan Čulafić uzeo je učešće na Trećoj konferenciji Ujedinjenih Nacija o okeanu (UNOC-3), koja je održana u periodu 10-11. juna 2025. u Nici, Republika Francuska.

Događaj su organizovale vlade Republike Francuske i Republike Kostarike i okupio je predstavnike svih država članica Ujedinjenih nacija (ukupno 193 zemlje), naučnike, preduzetnike, nevladine organizacije i druge aktere iz cijelog svijeta. Glavna tema konferencije bila je „Ubrzanje akcije i mobilizacija svih aktera za očuvanje i održivo korišćenje okeana“, sa ciljem podrške implementaciji Cilja održivog razvoja 14 (SDG 14), koji se odnosi na očuvanje i održivo korišćenje okeana, mora i morskih resursa.

Sastav delegacije

Imajući u vidu značaj i tematske oblasti posjete, za delegaciju Crne Gore, a ispred Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, određeni su:

1. Damjan Čulafić, ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, šef delegacije,
2. dr Zoran Dabetić, državni sekretar, član,
3. dr Trifun Savić, v.d. generalnog direktora Direktorata za međunarodnu saradnju i EU fondove, član,
4. Jasna Jaćimović, šefica Kabineta, članica,
5. Milica Rudić, šefica Odsjeka za morske i priobalne ekosisteme, članica,
6. Sandra Nikolić, savjetnica za odnose s javnošću, članica.

I Aktivnosti

Delegacija Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera prisustvovala je Trećoj konferenciji Ujedinjenih Nacija o okeanu (UNOC-3) u periodu 10-11. juna 2025. godine u Nici. Fokus Konferencije bio je na tri ključne oblasti:

- Finalizacija multilateralnih procesa vezanih za okeane;
- Mobilizacija finansijskih sredstava za održivu plavu ekonomiju;
- Jačanje i širenje znanja iz oblasti pomorskih nauka za bolje donošenje politika.

Ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjan Čulafić potpisao je, u okviru UNOC-3, Sporazum o očuvanju i održivom korišćenju morske biološke raznovrsnosti u područjima izvan nacionalne jurisdikcije (BBNJ). BBNJ predstavlja prvi globalni pravno obavezujući instrument koji se bavi očuvanjem biodiverziteta na otvorenom moru. Usvojen je 19. juna 2023. pod okriljem UN, a otvoren je za potpisivanje do septembra 2025. Za cilj ima zaštitu više od 60 odsto svjetskih okeana koji se nalaze van granica nacionalnih jurisdikcija i do sada su bili gotovo neregulisani kada je riječ o očuvanju prirodnih resursa i biološke raznovrsnosti. Dokument obuhvata četiri ključne oblasti koje zajedno čine osnovu za zaštitu i održivo upravljanje morskom biološkom raznovrsnošću u područjima izvan nacionalne jurisdikcije: morske genetske resurse i raspodjelu koristi; prostorno upravljanje i morske zaštićene oblasti; procjenu uticaja na životnu sredinu i izgradnju kapaciteta i transfer morske

tehnologije. Iako Crna Gora ne izlazi direktno na otvoreno more, potpisivanje i ratifikacija ovog sporazuma donose višestruke koristi, čime Crna Gora potvrđuje svoju posvećenost međunarodnim principima zaštite životne sredine i očuvanja morskog biodiverziteta i dodatno učvršćuje svoju poziciju kao odgovorne države u procesu pristupanja Evropskoj uniji, istakao je ministar Čulafić nakon potpisivanja. Sporazum omogućava pristup međunarodnim mehanizmima za tehničku pomoć, izgradnju kapaciteta i transfer morskih tehnologija, što može značajno unaprijediti domaće kapacitete u oblasti morske zaštite i naučnih istraživanja i otvara vrata aktivnijem uključivanju Crne Gore u globalnim inicijativama poput zaštite 30 odsto svjetskih mora do 2030. godine.

U okviru UNOC-3, ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjan Čulafić, učestvovao je na panelu, gdje je podijelio iskustva Crne Gore u primjeni integralnog pristupa zaštite životne sredine, sa posebnim osvrtom na borbu protiv zagađenja, očuvanje biodiverziteta i odgovor na klimatske promjene. Iako mala zemlja Crna Gora posjeduje prirodno bogatstvo koje nosi sa sobom veliku odgovornost, ali i brojne prilike za sprovođenje održivih rješenja koja povezuju različite sektore i prioritete. Ministar Čulafić je u svom izlaganju naglasio da je Crna Gora mnogo naučila kroz saradnju sa sistemom UNEP/MAP, posebno tokom posljednje decenije od usvajanja Nacionalne strategije za integrisano upravljanje obalnim područjem (ICZM). Među konkretnim rezultatima, izdvojio je unapređenje infrastrukture za prikupljanje i tretman otpadnih voda i sanaciju Brodogradilišta Bijela, što je značajno doprinijelo poboljšanju kvaliteta morske vode u Bokokotorskom zalivu. Crna Gora je, takođe, ostvarila napredak u očuvanju obalnih i morskih ekosistema kroz uspostavljanje morskih zaštićenih područja (MPA) i sprovođenje procjena klimatskih rizika u okviru Programa upravljanja obalnim područjima (CAMP). U toku je izrada Strategije zaštite morske sredine Crne Gore, koja će biti usklađena sa EU Direktivom o okvirnoj strategiji za morsku sredinu (MSFD). Ova strategija uključuje Program mjera sa konkretnim koracima ka očuvanju dobrog ekološkog statusa mora. Kao ključan primjer, ministar je istakao Bokokotorski zaliv, UNESCO svjetsku baštinu, za koji je izrađen Plan upravljanja obalnim područjem, sa posebnim fokusom na adaptaciju na klimatske promjene. Trenutne procjene morskog okruženja su ohrabrujuće, ali i da je jasno da su potrebne dodatne, efikasnije mjere.

Ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjan Čulafić se, na marginama UNOC-3, sastao sa koordinatorkom UNEP/MAP (Program Ujedinjenih nacija za životnu sredinu / Mediteranski akcioni plan) g-đom Tatjanom Hemom, i tom prilikom je konstatovano je da Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) i UNEP/MAP blisko sarađuju na sprovođenju Barselonske konvencije i njenih protokola sa ciljem zaštite morske i obalne životne sredine Mediterana. Kako klimatske promjene imaju sve veći uticaj na morsku sredinu, ministar je istakao snažno opredjeljenje Crne Gore za sprovođenje ambicioznih klimatskih politika. Informisao je sagovornicu da je Crna Gora ažurirala svoj Nacionalno utvrđeni doprinos (NDC), te da se obavezala na smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte za 55 odsto do 2030. odnosno za 60 odsto do 2035. Crna Gora je usvojila Četvrti nacionalni izvještaj o klimatskim promjenama, dok su u toku aktivnosti na donošenju Zakona o klimatskim promjenama i Plana prilagođavanja klimatskim promjenama za period 2025–2035. Takođe, otpočela je i izrada Strategije niskokarbonskog razvoja, u saradnji sa Svjetskom bankom, koja će biti strateški okvir Crne Gore za postizanje klimatske neutralnosti. Tokom sastanka bilo je riječi i o mogućnosti otvaranja kancelarije UNEP-a u Crnoj Gori, kao i o pristupanju Crne Gore LIFE programu. G-đa Hema je istakla pozitivne primjere projekata koji su realizovani u okviru LIFE programa i pohvalila rad MERS-a i njegovog tima.

Na marginama UNOC-3, ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjan Čulafić, sastao se i sa izvršnom direktoricom Agencije za razvoj Francuske (AFD) Veronique Voulard. Tokom sastanka, sagovornici su razmijenili mišljenja o važnim temama u oblasti zaštite životne sredine, posebno u kontekstu evropskih integracija Crne Gore i usklađivanja sa ekološkim standardima Evropske unije. Posebno su pohvaljeni nedavno usvojeni Zakon o upravljanju otpadom, kao i izrada Državnog plana upravljanja otpadom, koji čeka usvajanje. Ministar Čulafić, tokom sastanka, istakao je da proces izrade ovog strateškog dokumenta bio sveobuhvatan, sa fokusom na javne konsultacije i učešće relevantnih aktera. Bilo je riječi i o izazovima koji se odnose na Poglavlje 27 – jedno od najsloženijih i najzahtjevnijih u procesu pristupanja EU – te o kontinuiranim naporima koje MERS ulaže u njegovo zatvaranje. Posebna pažnja posvećena je zaštiti prirode i unapređenju mreže zaštićenih područja kroz uključivanje Crne Gore u evropsku mrežu Natura 2000, što predstavlja važan korak ka očuvanju biološke raznovrsnosti i prirodnih staništa u skladu sa evropskim standardima. Obostrano je ocijenjeno da postoji značajan potencijal za produbljivanje saradnje, posebno uzimajući u obzir otvaranje kancelarije Agencije za razvoj Francuske u Podgorici.

Šefica Odsjeka za morske i priobalne ekosisteme u MERS g-đa Milica Rudić, govorila je na događaju „Inovativni finansijski mehanizam koji podržava Globalni okvir za biodiverzitet – lekcije iz Mediterana za svjetski okean“, u okviru UNOC-3. Ovaj događaj otvorio je Princ Albert II od Monaka, čija je Fondacija jedan od osnivača organizacije MedFund, koja obezbjeđuje održivo finansiranje za očuvanje morskog biodiverziteta Mediterana. U sklopu panela pod nazivom „Deset godina uticaja u mediteranskim zemljama“, Rudić je govorila o iskustvima i postignućima Crne Gore u partnerstvu sa Fondom za zaštitu posvećenom Mediteranskim morskim zaštićenim područjima (MedFund). Crna Gora je, odnosno Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom (JPMD), u domenu posvećenosti zaštiti mora i održivom razvoju obale, uspostavila stratešku saradnju sa MedFund-om - koji je postao važan partner u dugoročnom upravljanju zaštićenim morskim područjima u Crnoj Gori. Kroz ovu saradnju kroz petogodišnjih grant ugovor, koji je imao za cilj unapređenje kapaciteta za upravljanje, jačanje ekološkog monitoringa i promociju održivog korišćenja tri lokacije koje su Parkovi prirode Platamuni, Katič i Stari Ulcinj imali su koristi. Od početka ovog partnerstva 2023. zabilježen značajan napredak na terenu. U kampanjama čišćenja prirode, sa ciljem podizanja svijesti o zaštiti životne sredine, učestvovala su lokalne NVO i više od stotinu volontera. Pokrenut je nacionalni program monitoringa ugrožene vrste *Pinna nobilis*, a prva istraživanja su već u toku. JPMD radi i na unapređenju digitalne infrastrukture, koja će uključiti razvoj mobilne aplikacije koja podržava upravljanje zaštićenim područjima i transparentnost rada. Partnerstvo je omogućilo ulaganje u opremu i obuke za rendžere, kao i realizaciju morskih edukativnih aktivnosti za djecu i mlade kroz školske radionice i vođene terenske posjete. Van nacionalnih granica, MedFund je Crnoj Gori otvorio vrata za dragocjenu regionalnu razmjenu — kroz MedPAN radionice, studentske posjete i dijalog sa drugim mediteranskim zemljama koje upravljaju zaštićenim morskim područjima. Ove platforme su ojačale institucionalno znanje i upoznale najbolje prakse u očuvanju mora. Saradnja je dio šire inicijative „Izgradimo jači i plavi Mediteran“, koju finansira Globalni fond za životnu sredinu (GEF), uz podršku Conservation International što odražava zajedničku viziju zdravijeg i otpornijeg Sredozemnog mora. Rudić je, u ime Vlade Crne Gore i JPMD, izrazila duboku zahvalnost MedFund-u na posvećenosti, tehničkoj i finansijskoj podršci, kao i vjeri u dugoročno partnerstvo. Naglasila je da se MERS raduje produbljivanju ove saradnje i nastavku zajedničkih napora na zaštiti i obnovi bogatog biodiverziteta zajedničkog mora.